

PERSVRIJHEIDSFONDS

JAARVERSLAG 2018

Inhoudsopgave

	Pag.
Voorwoord	2
Persvrijheidsmonitor 2018	3
Zaken die het fonds steunt in 2018	4
Bestuur Persvrijheidsfonds	6
Grondleggers en Ondersteuners	7
Doelstellingen, Statuten en Reglementen	8
Subsidieaanvraag en Contact	9
Exploitatieoverzicht 2018	10

Voorwoord

De persvrijheid in Nederland kreeg in 2018 twee harde klappen te verduren. Letterlijk, in de vorm van een 'ramkraak' van de entree van het redactiegebouw van De Telegraaf met een koeriersbusje dat daarna in brand werd gestoken. En de aanslag met een antitankwapen op de gevel van het redactiegebouw van ondermeer Panorama.

De verdachten van beide aanslagen zijn aangehouden – de opdrachten kwamen kennelijk uit de wereld van de drugscriminaliteit. Een aantal verslaggevers kreeg persoonsbeveiliging, omdat er concrete dreigingen zijn tegen hun persoon. Bij een aantal mediagebouwen in Amsterdam is extra camerabewaking aangebracht. Kennelijk overkomt media wat ook burgemeesters en politici te verduren krijgen – intimidatie en doodsb bedreiging. Om stukken niet te schrijven, besluiten niet te nemen, om de andere kant op te kijken. Voor iedere democratische rechtsstaat zijn dergelijke ondermijnende krachten desastreus.

Tegelijk is het dan weer plezierig om vast te stellen dat Nederland in 2018 is gestegen op de internationale persvrijheidsindex van 5 naar 3. Alleen over Noorwegen en Zweden zijn er nóg minder zorgen. Ook onttrekt Nederland zich (nog) aan de negatieve trend die in meer autoritair geleide Europese landen zichtbaar wordt. In Slowakije, Tsjechië, Hongarije, Albanië wordt de pers door machthebbers aangevallen en uitgemaakt voor verraders. In Slowakije, Malta en Rusland werden journalisten vermoord en bleven de daders onbestraft. Geen originele observatie, maar de polarisatie neemt toe, maatschappelijke verhoudingen verhardten. De pers ondervindt daarvan de gevolgen.

Het Persvrijheidsfonds droeg in 2018 bij aan een verbetering van de fysieke veiligheid van journalisten. Ook probeerden we, met andere deelnemers, de nieuwe Wet op de Inlichtingendienst aangepast te krijgen. Concreet kon het fonds in twee individuele zaken procesbijstand financieren: voor de journalist Peter Olsthoorn en de redactie van EenVandaag. Uit het vrij geringe aantal aanvragen voor individuele steun dat ons vorig jaar bereikte, leiden we af dat de functie van het fonds nog onvoldoende bekend is bij het beroepsveld. Daar willen we in de komende periode verbetering in brengen.

Folkert Jensma

Voorzitter Persvrijheidsfonds

Persvrijheidsmonitor 2018

In 2018 was veiligheid van journalisten een belangrijk thema. Er werden ernstige aanslagen gepleegd op de media, met als kennelijke doel intimidatie van journalisten die berichten over zware criminaliteit. Er waren serieuze aanslagen op de gebouwen van De Telegraaf en Panorama en individuele journalisten werden ernstig bedreigd vanuit de hoek van de georganiseerde criminaliteit.

De Tweede Kamer hield een hoorzitting over bedreigingen en geweld tegen journalisten, onder meer naar aanleiding van het alarmerende onderzoeksrapport *'Een dreigend klimaat'* uit 2017. Er werd een *Stuurgroep agressie en geweld tegen journalisten* opgericht waarin de betrokken partijen, politie, OM, NVJ en Genootschap van Hoofdredacteuren, overlegden over maatregelen en kwamen tot een convenant, dat door de Minister van Justitie is bekrachtigd.

Op 1 mei 2018 is de vernieuwde Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten in werking getreden. Daarin is voorzien in rechterlijke toetsing alvorens de diensten specifieke bevoegdheden mogen inzetten jegens journalisten. Vanuit de journalistiek is veel kritiek hierop, omdat met name bij het inzetten van een 'sleepnet' gegevens van journalisten en hun bronnen zullen worden vergaard zonder dat daar specifiek voorafgaande rechterlijke toestemming voor is gegeven. De in kort geding voorgelegde eis om dit onderdeel naar aanleiding van de uitkomst van het raadgevend referendum niet in werking te laten treden werd afgewezen. Over het delen van gegevens met buitenlandse inlichtingendiensten en de gevolgen die dat heeft voor journalistieke bronbescherming werd geprocedeerd in de zaak die bekend staat als *'Burgers tegen Plasterk'*. Tot en met de Hoge Raad werden de vorderingen afgewezen. De zaak is aan het Europese Hof voor de Rechten van de Mens voorgelegd.

Sinds 1 oktober 2018 is de Wet bronbescherming in strafzaken van kracht. Het recht op journalistieke bronbescherming is niet beperkt tot journalisten, maar geldt ook voor 'publicisten' en alle personen die zich op professionele wijze bezighouden met berichtgeving. Dit betreft dus niet alleen diegenen die geheel beroepsmatig en alleen tegen betaling als journalist werkzaam zijn, maar nadrukkelijk ook diegenen die parttime of onbetaald journalistiek bedrijven of die als 'publicist' een substantiële bijdrage leveren aan het publieke debat.

Persvrijheidsmonitor via: www.persvrijheidsfonds.nl

Juridische analyse 2018: www.persvrijheidsfonds.nl

Zie ook www.nvj.nl en www.persvrijheid.nl

Zaken die het fonds steunt in 2018

Pretium verliest ook in hoger beroep van journalist Olsthoorn

29-01-2018

Het gerechtshof Den Haag heeft de vorderingen van Pretium Telecom en directeur Hans Nyks inzake het publicatieverbod op het webboek over hen van freelance journalist Peter Olsthoorn afgewezen. Het webboek '[Dossier Pretium](#)' bevat dertig artikelen over Pretium Telecom. Het is al de [tweede rechtszaak](#) die Olsthoorn wint over de kwestie. Het Persvrijheidsfonds heeft Olsthoorn in deze zaak financieel ondersteund.

[Het hoger beroep](#) richtte zich tegen de publicatie van een aantal hoofdstukken van Dossier Pretium op Reporters Online en Blendle en tegen de publicatie van het integrale webboek op Netkwesties.nl. Alle publicaties, zo vorderden Pretium en Nyks, moesten verwijderd worden en blijven, evenals de tweets erover, met een dwangsom van 5.000 euro per keer of 10.000 euro per dag.

Het Haagse Gerechtshof wijst de eisen af en veroordeelt Pretium tot betaling van de proceskosten. Het Hof overweegt dat het recht op vrije meningsuiting, met een bijzondere positie voor een journalist, zwaarder weegt dan de bescherming van de goede naam en privacy van Pretium/Nyks.

Persvrijheidsfonds steunt Wiv-bodemprocedure

11-04-2018

Het Persvrijheidsfonds ondersteunt samen met diverse belangenorganisaties een bodemprocedure tegen de Nederlandse Staat vanwege de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv). Er zijn grote bezwaren onder meer tegen de sleepnetfunctionaliteit, het versnipperde toezicht en het respecteren van de journalistieke bronbescherming. Vanuit de journalistiek is veel kritiek op deze nieuwe wet, met name tegen de nieuwe bevoegdheid om grote hoeveelheden gegevens in bulk te verzamelen, omdat daarbij ook gegevens over journalistieke bronnen zullen worden vergaard zonder dat daar specifiek voorafgaande rechterlijke toestemming voor is gegeven. Ook het doorgeven van informatie aan buitenlandse diensten, zelfs nog zonder dat de gegevens door de Nederlandse diensten zijn beoordeeld, stuit op veel kritiek. Het Persvrijheidsfonds zal als mede-eiser optreden in een bodemprocedure om deze nieuwe bevoegdheden te laten toetsen aan de grondrechten.

Persvrijheidsfonds steunt Wob-verzoek Een Vandaag

22-08-2018

Het bestuur van het Persvrijheidsfonds heeft besloten om de journalisten van Een Vandaag moreel en financieel te steunen in een procedure tegen de wijze waarop het Wob-verzoek van AVROTROS omtrent de veiligheid van het vliegverkeer op en rondom Schiphol wordt afgehandeld. Voor de uitoefening van journalistiek werk en de vrijheid van nieuwsgaring is het van groot belang dat journalisten toegang krijgen tot informatie, waaronder overheidsinformatie. Wob-verzoeken vormen daarbij een belangrijk middel om informatie te vergaren over kwesties van maatschappelijk belang.

Bij de afhandeling van een Wob-verzoek is het van groot belang dat de betreffende overheidsinstantie rekening houdt met de aard van het verzoek en het onderwerp waarop dit verzoek betrekking heeft. Er moet sprake zijn van een goede communicatie en open houding vanuit de overheid om te voorkomen dat de kwestie een lange slepende beroepsprocedure wordt. Deze werkwijze vormt een ernstige belemmering van de persvrijheid en het recht op informatie en ondermijnt een goede werking van de journalistiek.

Bestuur

Het bestuur van het Persvrijheidsfonds wordt gevormd door:

- **Folkert Jensma**, voorzitter, ex-hoofdredacteur NRC Handelsblad, nu juridisch commentator en verslaggever NRC.
- **Thomas Bruning**, secretaris, algemeen secretaris NVJ, jurist.
- **Auke Visser**, penningmeester, voorheen algemeen directeur Sanoma Men's Magazines, nu zelfstandig mediaconsulent en voorzitter EMMA (European Magazine Media Association).
- **Mariette Wolf**, mediahistoricus en programmaleider van het onderzoek Dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië, 1945-1950. Oud-directeur van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten en van het Persmuseum.
- **Bart Brouwers**, hoogleraar journalistiek in Groningen. Oud-hoofdredacteur van Dagblad De Limburger, dagblad Spits en het lokale platform dichtbij.nl
- **Ward Wijndelts**, hoofdredacteur Vrij Nederland, werkte van 2001-2017 voor NRC Media. Daarvoor was hij literair verslaggever voor NRC Handelsblad, ook was hij plaatsvervangend chef bij nrc.next.

Grondleggers en Ondersteuners

Grondleggers

Het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren en de Nederlandse Vereniging van Journalisten zijn de grondleggers van het Persvrijheidsfonds, de komende jaren ook materieel.

Onderstaande partijen ondersteunen of hebben in het verleden bijgedragen aan de middelen van het Persvrijheidsfonds.

Ondersteuners

- Stichting Democratie en Media
- Stimuleringsfonds voor de Journalistiek
- Nederlandse Publieke Omroep
- Het Financieele Dagblad
- Regionale Publieke Omroep (RPO) , voorheen stichting ROOS
- NTR, voorheen Nederlandse Programma Stichting (NPS)
- Stichting Reprorecht
- RTL Nieuws
- IFJ - International Federation of Journalists
- Sanoma Media
- Kennedy van der Laan Advocaten & Notarissen
- Talpa TV, voorheen SBS Productions B.V.

Doelstellingen

De Stichting Persvrijheidsfonds heeft de volgende doelstellingen:

- Het entameren en ondersteunen van juridische procedures die een principiële karakter hebben en die het de beroepsgroep mogelijk blijven maken in zoveel mogelijk vrijheid haar werk te kunnen doen;
- Het verdedigen van de persvrijheid in de ruimste zin van het woord;
- Gelden ter beschikking te stellen voor het voeren van principiële procedures, die persvrijheid van de Nederlandse media en meer specifiek het werken van die media in de meest optimale ongehinderde omstandigheden mogelijk moeten maken;
- Het -onder meer in rechte- kunnen aanvechten en/of bestrijden van alle door overheid of anderen direct of indirect opgeworpen belemmeringen, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Statuten

www.persvrijheidsfonds.nl

Reglementen

www.persvrijheidsfonds.nl

Subsidieaanvraag

Een verzoek om een financiële bijdrage in een juridische procedure wordt in beginsel gedaan door de betrokken journalist of het betrokken medium. Uiteraard kunt u de aanvraag van een nadere toelichting laten voorzien door een gemachtigd advocaat/jurist.

Wij verzoeken u bij uw aanvraag minimaal in te gaan op de volgende drie punten:

1. Op welke wijze wordt (worden) u en/of daarmee uw vakgenoten belemmerd in de uitoefening van het vak?
2. Indien relevant: in hoeverre heeft u zelf voldaan aan de correcte en zorgvuldige uitoefening van het vak?
3. Voor welk bedrag zoekt u steun bij het fonds en hoe groot is dat bedrag ten opzichte van de totale kosten van de procedure? Wordt uw zaak door anderen gesteund, dan willen we graag weten wie de medefinanciers zijn en tegen welk bedrag.

Als aan u subsidie wordt toegekend zal het bestuur van het Persvrijheidsfonds duidelijk aangeven per wanneer de subsidie ingaat en voor welke procedure deze bestemd is.

De door het Persvrijheidsfonds toegezegde financiële bijdrage moet binnen twee jaar na afronding van de desbetreffende procedure gedeclareerd worden bij het fonds anders komt de bijdrage te vervallen.

Als er relevante stukken zijn die uw aanvraag kunnen onderbouwen wilt u deze dan meezenden? Wilt u de aanvraag tevens voorzien van uw e-mailadres en telefoonnummer? De aanvraag kan per post of per e-mail ingediend worden bij het Persvrijheidsfonds.

Contact

Stichting Persvrijheidsfonds

Postbus 75997

1070 AZ Amsterdam

Telefoon : 020-3039700 (via de NVJ-centrale)

E-mail : mail@persvrijheidsfonds.nl

PERSVRIJHEIDSFONDS

STICHTING PERSVRIJHEIDSFONDS

Resultatenrekening 2018

Ontvangsten		Uitgaven	
<i>Donaties</i>		<i>Persvrijheidsdatabase</i>	
Min veiligheid en Justitie	€ 500.00	Boekx persvrijheidsdatabase	€ 4.840.00
Hr. W. Reijngoud	€ 180.00		€ 4.840.00
P Brinkman	€ 25.00		
V.A.J Koperdraat	€ 30.00		
		<i>Steunbijdrage</i>	
	€ 735.00	Olsthoorn/Olsthoorn Pretium (2017)	€ 6.050.00
		Van Beek - Entropia	€ 2.500.00
		Geenstijj;TPO/EU Disinformation	€ 4.000.00
			€ 12.550.00
<i>Rente Topspaarrek</i>	€ 64.02		
		<i>Bedrijfskosten</i>	
		Bestuurskosten	€ 410.00
			€ 93.06
			€ 410.00
<i>Vrijval reservering toezeggingen</i>			
Ravage / Staat der Nederlanden (2013)	€ 5.000.00		
Terlingen / Paes (2014)	€ 7.500.00		
Van der Linden / AIVD (2014)	€ 1.000.00		
	€ 13.500.00		
		<i>Resultaat Boekjaar 2018</i>	
			€ -3.594.04
Totaal	€ 14.299.02		€ 14.299.02

PERSVRIJHEIDSFONDS

Balans per 31 december 2018		Passiva	
Activa		Eigen Vermogen (nog te bestemmen)	
Liquide middelen		Resultaat voorgaande jaren	€ 119.951,04
Ing 66.71.03.511	€ 749,02	Nog te bestemmen boekjaar 2018	€ 3.594,04
Ing Vermogen Spaarrekening 66.71.03.511	€ 108.855,96		€ 116.357,00
	€ 109.604,98		
Vorderingen		Kortlopende schulden	
Nog te ontvangen rente	€ 64,02	Verplichting gedane toezeggingen	€ -
Geenstij; TPO/EU Disinformation	€ 4.000,00		
NVJ voorschot (vanaf 2013)	€ 2.688,00		€ -
	€ 6.752,02		
Totaal	€ 116.357,00		€ 116.357,00
Uitgekeerde bedragen van eerdere toezeggingen dan in 2017			
Princen/Tobing(2016)	€ 5.000,00		
De Witt Wijnen (2012)	€ 10.000,00		
	€ 15.000,00		